

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

Seja skupščine Delavske zbornice.

V soboto, dne 19. t. m. se vrši v magistratni dvorani v Ljubljani prva letošnja seja delegatov Delavske zbornice.

Zbornica je članom razposlala obilo gradiva za to sejo. Vse dokazuje, da zbornica hiti h konsolidaciji in ureditvi svoje organizacije, da bo v formalnem pogledu popolna in da se bo na to zbornica mogla še bolj intenzivno posvečati dnevnim perečim gospodarsko-socialnim problemom našega delavstva. Gradivo pa tudi dokazuje, da je v skromnih prostorih zbornice na delu polno dobre volje, vztrajnosti in ljubezni do stvari. Tiho se kuje granitna stvaba, ki bo kmalu javno ostro vidna in ki bo v našem gospodarskem in socialnem življenju pomenila solidno gonilno silo napredka. Delavska zbornica je sposobna in se vedno bolj usposabljuje, da bo tako sama, kakor v sodelovanju z ostalimi našimi gospodarskimi institucijami znatno pospešila preokret našega gospodarskega življenja in udejstvovanja v smeri gospodarske kulture in v smeri demokratizacije gospodarstva. Napredek naroda je mogoč le, ako se gospodarstvo ne razvija skozi bedo in brezpravnost širokih delovnih vrst. Izenačenje pravic z dolžnostmi ni sentimentalnost, tudi ne krvava revolucija, tudi ne boljše življenje, ampak nujna gospodarska potreba, da se vzdigne gospodarska moč posameznika in širokih vrst konsumentov, ki s svojo notranjo gospodarsko močjo pomenijo sol in olje za vse gospodarstvo, zlasti pa industrijsko produktivno. Pri razglabljanju o problemih gospodarskih kriz, ki danes strašijo na vseh kontinentih, najboljši gospodarski teoretiki in tudi praktiki morajo priznavati, da je vsem krizam vzrok padanje notranje gospodarske moči širokih ljudskih vrst, da obubožanje delovnih ljudi nujno pomeni obubožanje celega gospodarstva, zlasti, kakor rečeno, industrijsko-produktivnega gospodarstva. Navidežno sta si v laseh dve gospodarski kapaciteti, Henry Ford in I. M. Heynes, prvi mož kapitala in kralj avtomobilov, drugi učenjak in profesor, ki je z vso bistroumnostjo svojega razuma prodril v pojave gospodarske probleme. Prvi trdi: konsumirati, drugi štediti. To se pravi, da je za razvoj gospodarstva potrebno utrditi in dvigniti kupno moč in voljo ter potrebo narodov in posameznih slojev in razredov v narodu. Le tam, ako imajo narodi možnost, voljo in potrebo kupovati, je mogoč razvoj produkcije in trgovine, razvoj splošnega blagostanja. To je nedvomna resnica, preprosta in razumljiva za vsakega. Heynes pravi: štediti. To je pa samo drug izraz za konsumiranje, t. j. racionalna štednja je mogoča le tam, kjer je utrjena kupna moč naroda. Berač ne more štediti, oni, ki komaj diha tudi ne, oni, ki je dnevno samo kruha sit tudi ne, kajti človeku, ki gre naproti kulturni popolnosti, se hoče tudi knjige, koncertov, zabave, zobne ščetke — in pa tudi čedne obleke. Štednja se nabira narodno premoženje, ki se odvaža v gospodarske svrhe. Kapital se sproti konsumira, ali bi se praviloma moral, zato se mora sproti tudi zbirati potom nacionalne štednje. Jedro obeh navidezno si nasprotujočih gospodarskih teorij je le

eno: namreč dvigati gospodarsko moč gospodarsko slabih. In to velevažno gospodarsko funkcijo izvršuje Delavska zbornica, ki mora biti zato splošno uvaževana in čislana ustanova in ne nasprotno. Slabo uslugo store narodnemu gospodarstvu oni, ki v Delavski zbornici vidijo morda neko bojno organizacijo, ki teži za raznimi «socialnimi, revolucionarnimi preobratii». Ne, zbornica je realna, zakonita sočiniteljica vedno in povsod tam, kjer je potrebno ščititi gospodarsko moč gospodarsko slabih, da se splošnemu narodnemu gospodarstvu ne zamaši vir življenja. Mislim, da bi naše privredne organizacije prav storile, ako bi ustvarile in iskale stalen kontakt z Delavsko zbornico, ki je poklicana, da ta vir neguje in ščiti.

Delavska zbornica je v svojem dosežanju udejstvovanju pokazala, da na gospodarske in socialne pojave gleda povsem stvarno in v okvirju realnih možnosti, ona ve, kaj more in kaj sme, seveda pa mora tudi vedeti, kaj mora, ako gleda ogroževanje bitnih koristi svojih članov, kadar se razna vprašanja rešujejo enostransko samo na račun delovnega človeka. Najmanj gospodarsko je, ako podjetje pri ekonomizaciji svojega gospodarstva sklene odpust delavstva ali znižanje plač — za usodo odpuščenih pa se več ne briga. To so puščice, ki v večjem ali manjšem krogu gotovo nazaj prilete, morda še z ostrejšo silo. Osnovna gonilna sila napredka je odgovornost in soodgovornost. V času nevarnosti se vedno kliče po koncentraciji sil. Ako je danes gospodarska nevarnost, je potrebna koncentracija

vseh sil, ne samo privrednih. Zavzetje bojnih pozicij je napačna poteza. Izločiti delavstvo od odgovornosti in soodgovornosti je težka pogreška. Kdor ni in ne sme biti soodgovoren, ima legitimacijo k vsem, tudi škodljivim dejanjem. Delavska zbornica se trudi, da delavstvu to soodgovornost pribori in da s tem ustvari enotno moralno gospodarsko fronto. Ako ostala javnost tega ne vidi, potem samo dokazuje, da nevarnosti ni ali da je ne vidi.

Obupne socialne in pravnozaščitne razmere med delavstvom so delegacijo Delavske zbornice strnile v enotno in harmonično skladnost. Vse skupine se zavedajo, da je v dneh nevarnosti, težkih gospodarskih in socialnih kriz, strnitev sil nujno potrebna. Delegacija zbornice je sestavljena iz politično heterogenih sil. Večino imajo marksistični socialisti. Kljub velikim programatičnim razlikam ni ovire za složno in skupno delo. To je znak zrelosti, znak, da se delegacija zaveda, da je interes delavstva najsvetejši, za tem pride vse drugo. In končno, v težkih časih je nujno in neobhodno potrebna soodgovornost vseh. Napuh in samozavest večine gotovo v današnjih časih nista na mestu, zlasti ne v institucijah, ki so v glavnem poklicane, da rešujejo socialna in gospodarska vprašanja. Zato se Delavska zbornica v tem pogledu lepo razločuje od slovenskih oblastnih skupščin, v katerih se je uveljavilo načelo enostranske odgovornosti in to celo v času, ko narod tako zelo potrebuje koncentracijo vseh sil.

Delavska zbornica naj s svojim delom najde razumevanje pri vseh faktorjih — to bo le v korist splošnosti.
Dr. J. Bohinjec.

Brezposelnost v Franciji.

Francija je bila v Evropi tako rekoč edina država, ki ji brezposelnost ni delala posebnih preglavic, temveč, ki je nasprotno še celo uvažala delovno silo za poljedelsko in ručniško delo iz tujih držav. Tudi iz Slovenije je odšlo posebno mnogo rudarjev na Francosko.

V zadnjem letu pa so se tudi v Franciji razmere izpremenile. Veletrgovinski indeks je padel od julija 1926. do novembra istega leta z 838 na 683 (1913 = 100), kar pomenja tekom 4 mesecev znižanje za 18 odstotkov. Z ozirom na sovisnost, ki se običajno javlja med padanjem cen in popuščanjem industrijske delavnosti, ni nobeno presenečenje, če se je tudi v Franciji naenkrat pojavila brezposelnost.

Ta je na primer znašalo v l. 1920—21, v dobi krize število podpiranih brezposelnih 91.000, l. 1922. samo še 10.000, l. 1923. še 1200, katero število je početkom l. 1924. še padlo za nekaj stotin. Koncem novembra l. 1926. je bilo prijavljenih le 500 brezposelnih. Od novembra 1926. pa je število brezposelnih pričelo naglo naraščati. Po podatkih ministrstva dela je znašalo 23. decembra 1926. že 6700, teden pozneje pa že 13.000.

Iste podatke dajejo tudi poročila javnih posredovalnic dela, ki so imele 30. julija 1926. 12.192 prostih mest, 24. decembra istega leta pa

le še 4572. Nasproti temu pa je število nerešenih prošenj za službo naraslo v tem času od 7679 na 20.566. Pri tem pa je treba pomisliti, da se samo neznatna manjšina brezposelnega delavstva obrača na javne posredovalnice dela s prošnjo za delo.

V posameznih delovnih strokah se je pojavila brezposelnost sledeče: koncem decembra je bilo v pariški okolici nezaposlenih v manufakturni stroki okoli 15.000, v čevljarški industriji je bilo brezposelnih 15 % vsega delavstva, deloma celo 80 %, v mizarški industriji 50 % in samo v pariški kovinski industriji je bilo odpuščenih 6000 delavcev.

Delodajalci izjavljajo, da je indeks zaposlenosti v industriji padel z 129,62 v septembru na 122,40 v oktobru.

Naraščanje brezposelnosti ima običajno celo vrsto vzrokov. V Franciji se javlja kot glavni vzrok padanje cen, ki je zavrlo trgovino, ker so ljudje čakali še na večji padec, na drugi strani pa porast franka, ki je vplival na izvoz.

Med sredstvi za lajšanje brezposelnosti se mora v prvi vrsti navesti brezposelna podpora, katero razdeljuje 31 departemalnih in 233 občinskih fondov. Z naredbo od 28. decembra 1926. je bila ta podpora zvišana za 100 odstotkov, tako

da je znašalo za glavo rodbine 4:50 fr., za vsakega člana rodbine starega nad 16 let po 3 fr., za ženo in pod 16 let stare člane rodbine pa po 2 fr. Najvišja izmera podpore za eno rodbino je bila določena na 12 fr. dnevno.

Francija je posvetila svojo pozornost tudi tujemu delavstvu, katerega je do zadnjega časa, kot že uvodoma omenjeno, zaposljevala v precejšnjem številu. To število se ceni na okroglo 1 milijon. Zastopani so predvsem Italijani, Belgijci, Španci, Poljaki, Rusi in v zadnjem času tudi Juoslovani. Zaposleni so po večini v zemljedelstvu in rudnikih, nadalje v težki kovinski industriji, stavbarstvu, javnih delih, kemiji, tekstilni industriji in raznih drugih težjih delih in to predvsem v obmejnih krajih. Seveda so v gornje število všteti tudi tako zvaní sezonski delavci.

Ti tuji delavci imajo pred domačim francoskim delavcem eno prednost: ščiti jih delovna pogodba, ki obvezuje delodajalca za vso dobo veljavnosti nuditi delavcu, ki je pogodbo sklenil stalno delo in s tem seveda tudi zaslužek. V zaščito domačih delavcev se je sedaj prepovedalo priseljevanje tujih delovnih moči. V kolikor pa se tiče tujih delavcev, ki že živijo v Franciji in so brezposelni, se jih bo usmerilo tjakaj, kjer je delavstva še vedno potreba in kjer to ne bo na škodo domačemu delavstvu. Če pa zanje ne bo mogoče dobiti dela, se jih bo odpravilo primernim potom domov.

Delavski zastopniki so pri vladi napravili že tudi vse korake, da se v svrhu zaposlitve brezposelnih prične z javnimi deli. Minister javnih del jim je sporočil, da more takoj zaposliti 10.000 delavcev pri popravilu cest in 35.000 pri gradnji kanalov.

Važno sredstvo v tej smeri je tudi stabiliziranje valute, s katerim vprašanjem se resno in temeljito bavijo tako politični in finančni krogi. Francoska banka se je 16. decembra 1926. odločila olajšati kredit z znižanjem obrestne mere od 7,5 na 6,5 %.

Iz vsega se vidi, da se v Franciji v svrhu omejitve obširnejše brezposelnosti ne samo dela načrte, temveč da se je prešlo tudi takoj k dejanjem. In pri nas?!

★

Socijalna politika Nemčije.

Kadar govorimo o moderni socijalni politiki, se kaj radi sklicujemo na Nemce. To pa šele v povojni dobi, zakaj poprej socijalni napredek Nemčije ni šel sporedno z industrijskim in tehničnim napredkom, glede katerega so se Nemci kosali celo z Angleži, za katerimi pa so daleč zaostali v socijalnem oziru.

Pred vojno torej socijalna politika Nemčije ni mnogo prednjačila pred socijalno politiko avstroogrske monarhije, ki smo jo dobro poznali. Znana je borba, ki se je vršila v Nemčiji med socijalnimi demokrati in Bismarckom. Delavstvo se je moralo boriti za vsako trohico svojih pravic proti reakcionarnemu prusovstvu. V kolikor je predvojna Nemčija uvajala socijalne zakone, so se le-ti nanašali bolj na zaščito otrok in mater in zdravstvenih razmer sploh. Kar pa se mezdni razmer tiče, je nemško delavstvo daleč zaostajalo za angleškim delavstvom.

Popoln preokret pa je nastal pod vplivom vojnih razmer. Nova nemška socijalna politika sloni na **enakopravnosti** delodajalcev na eni in delojemalcev na drugi strani. Strokovne organizacije delavstva, ki so bile poprej preganjane, so sedaj docela svobodne in se priznavajo. Zakonitost se priznava tudi delavskim obratnim svetom, ki pomenijo važen organ na polju delavske zaščite in mezdni boj. Delavska zaščita se sploh vsestransko izpopolnjuje. Uvede se tudi 8urni delavnik.

Kar je zanimivo, je to, da je ves socijalno-politični napredek Nemčije nastal v prevratnem času in da so takratne uredbe o delavski zaščiti, izpremenjene od časa do časa, oziroma prilagode dne razmeram, **ostale v veljavi do zadnjega časa**. Demobilizacijske naredbe — kakor so jih imenovali — so potekle novembra 1923 in so se z malimi izpremembami podaljševale do danes.

Radi dogodkov v ruhrskem ozemlju, ki so močno prizadejali nemško gospodarstvo, so se veljavne naredbe sicer nekoliko izpremenile v škodo delavstva, posebno kar se tiče delovnega časa, v glavnem pa je ostalo vse pri starem.

Šele decembra meseca lanskega leta je bil predložen državnemu gospodarskemu svetu ob-

širen osnutek zakona o delavski zaščiti, o katerem bodo trajala posvetovanja predvidoma vse leto 1927., ker je ta zakonski osnutek, kakor rečeno, zelo obširen in posega močno v narodno-gospodarsko življenje Nemčije.

V prej omenjenem državnem gospodarskem svetu so zastopani tudi delavci potom svojih strokovnih organizacij tako, da se socijalni zakoni izdelujejo sporazumno s krogi, ki so na njih zainteresirani, kar pomeni zelo važno in neprecenljivo pridobitev nemškega delavstva na polju socijalnega zakonodavstva.

V delu je tudi zakon o zavarovanju zoper brezposelnost. Tozadevni osnutek je bil že večkrat predelan. Okoli tega vprašanja se vrše tudi obširne polemike v časopisih in revijah. Tako n. pr. sta se spoprijela dva znana socijalna teoretika, profesorja dr. Cassel in dr. Lederer. Prvi zastopa stališče, da so brezposelnosti krive predvsem visoke mezde, ki podražujejo produkte tako, da je nastal zlasti v pogledu trgovine s kolonijami velik zastoj. Drugi gospod. to nazi-ranje odločno pobija in zagovarja brezposelnostne podpore, češ, mezde niso krive gospodarskemu zastoj, marveč različni drugi faktorji, in bi v primeru znižanja mezd trpelo vse delavstvo. To bi bilo večje zlo, kakor pa izplačevanje brezposelnih podpor. Seveda pa je pri tem iskati čim večjo **produktivno** možnost, glede česar so si vsi pametni socijalni politiki edini, vprašanje je samo, kako.

Treba je priznati, da v Nemčiji vestno in marljivo iščejo izhodišča iz sedanjih težkih gospodarskih razmer, kakor malokje drugje. Res pa je tudi, da jih v to najbolj silijo bremena, ki jim jih natagajo mirovne pogodbe, zato zaslužijo njihova prizadevanja največjo pozornost in so za vsakogar poučna. Koliko socijalnih knjig, revij in časopisov izhaja v Nemčiji, v katerih se pečajo z gospodarsko in moralno obnovo zemlje. Koliko socijalnih šol in tečajev imajo, kjer vežbajo naraščaj za težke socijalne naloge! Dobro se zavedajo, da je treba za dobro izvršitev socijalnega zakonodavstva imeti na razpolago socijalno izšolano uradništvo.

Ivan Albrecht:

(Nadaljevanje.)

Zgodba o Brlogarju.

(Sen iz davnine.)

Ko tako premišlja, zapoje dekle:

«Marija je po polju šla,
je nesla dete Jezusa —»

«Ježeš,» se zdrzne Skalarjev Janez, ko spozna, da je to tisti sladki glas, ki je prej zvenel celo v podzemeljsko špiljo, mladenka pa nenadoma stopi korak nazaj in obmolkne, ko zagleda tujca. Takoj nato pa se nasmehne: «Joj, kako sem se te ustrašila! Ali si kaj videl našega očeta?»

«Nič! Čigava pa si?»

«Ali me ne poznaš?»

Janez gleda in se čudi:

«Kaj me ti poznaš?»

«Jaz?» se nasmehne dekle. «Ali si čuden? Kako naj te ne bi poznala?! Skalarjev Janez si, ali ne?»

Zdaj se mora smejati tudi Janez.

«Seve,» pravi, «jaz sem Skalarjev, ti si pa Brlogarjeva Alenka —»

To reče kar tako tjavendan in čisto nič več ne misli, da bi bil tuj.

Alenka se ozre na vse strani in pravi:

«Ali nisi nič videl našega očeta?»

«Očeta?»

«No, kaj se pa spet čudiš?»

«Nič, nič, kar tako. Sam ne vem, kaj mi je.»

«Gotovo si bil v Vipavi in so te imeli preveč radi v hramih,» se šali dekle.

«O ne,» meni Janez, «drugje sem bil in vse kaj drugega sem videl. Tudi tvojega očeta sem videl.»

«Kje?»

Janez premišlja. Čisto narobe je z njim. Saj je vendar kuhal oglje — Brlogarjeve hčere ni še nikoli videl; zdaj jo naenkrat vidi in pozna... Tako čudno je to, tako nerazumljivo, pa vendar —

«Kaj ne kuha več oglja?» se čez nekaj časa in nekako v zadregi oglasi Janez.

Dekle se zasmeje:

«Danes si pa res menda malo slabo nasajen, ko hočeš uganjati take šale! Kakor da bi ne vedel, da pri nas že dvajset let ne kuhamo oglja —»

«Saj res! Mi ne smeš zameriti, Alenka! Sam ne vem, kaj mi je, da sem danes tako neroden —»

«Ne neroden, samo poreden!»

«Misliš?»

«Beži, beži! Ali si res kaj videl očeta?»

Janeza je obšla groza, ko se je spomnil prizora v podzemeljski jami. Tajna sila mu je tako zaklepala besedo, da je bilo čuti samo jecljanje, ko je skušal govoriti. Njegov strah se je še povečal, ko je opazil, da se je Alenka nenadoma zresnila.

«Nekaj veš, pa mi prikrivaš,» je žalostno vzdihnila in je bila blede ko stena.

«Kaj naj vem?!»

«Očeta si videl!»

Njene sicer tako krotke oči, da ne more nobena srna imeti krotkejših, so bile pri teh besedah resne in stroge.

«Povej!» je ukazala in stopila tesno predenj.

Skalarjev se je počasi dvignil in jel pripovedovati, kje je bil in kaj je videl in slišal. Alenka je spočetka samo poslušala, potem pa se je kakor brez uma vrgla na tla in začela tako milo jokati, da se je Janezu trgalo v prsih srce.

«Oh oče, nesrečni moj oče,» je tarnala venomer in se nikakor ni dala potolažiti. S težavo je Janez izvedel, da je jel Brlogarja pred nekaj časom motiti in mamiti denar. Nekdaj srečna družina je naenkrat začela trpeti, ko je prišel v hišo na zunaj zal gospod, ki ga pa Alenka že ob prvem srečanju ni mogla trpeti. Jel je prigovarjati očetu, naj se ne ukvarja samo s prodajanjem oglja, ampak naj začne tudi gostilno, kar bo gotovo nov vir dohodkov. Oče je ubogal, toda gostilna se ni obnesla, ker ni imel kdo piti. Ogljarji sami nimajo nič kaj odveč pod palcem, drugih ljudi pa pride tako malo mimo, da skoro ni vredno besede. Tudi z vinom oče ni imel sreče. Najboljše vipavsko vino se mu je kmalu skisalo in tako čudno zgostilo, da ni bilo za ni-

Ako prenesemo je del tega na naše razmere, smo s tem že veliko pridobili. Pri nas se navadno veliko preveč govori in zabavlja, pozitivnega dela pa se razmeroma zelo malo izvršuje. — Ko pride nemško socijalno zakonodavstvo v

razpravo v državnem zboru, bomo o stvari podrobneje poročali in primerjali nemško socijalno zakonodavstvo z našim socijalnim zakonodavstvom. Pogled drugam pa je nam neobhodno potreben, če hočemo prav oceniti lastni položaj.

Zakaj se delavstvo narodno organizira.

Maribor, dne 17. marca.

Ko so se po prevratu zopet pojavile narodne strokovne organizacije, so mnogi zmajevali z glavami, češ, čemu je potrebno, da se delavec v svoji narodni državni organizira na narodni podlagi; v bivši Avstriji da je bilo razumljivo, če so obstojale narodne organizacije, nikakor pa ne sedaj, ko se ne vrši več boj za naše jezikovne pravice.

Danes je v tem oziru mnogo bolje in samo malo je še takih zarukancev, ki ne bi vedeli, kakšna je naloga in za čim stremijo narodne strokovne organizacije. S poudarjanjem svojega narodnega načela izražajo svojo pripadnost svojemu narodu, na katerega krepi in blagostanju so zainteresirane, ker bi brez tega tudi njihov obstoj ne bil zasiguran. Na tem stališču je tudi delavstvo velikih narodov, Angležev, Nemcev itd. V glavnem pa so narodne strokovne organizacije nastale pri nas kot reakcija na brezplodno teoretiziranje socijalnih demokratov na eni strani in zavajanje delavstva potom «krščanskih» delavskih organizacij na drugi strani. Obe ti dve organizaciji slonita na internacionalni podlagi, prva na rdeči, druga na črni. Ena postavlja nad narod razredni boj, druga pa vero. Sta torej za naš narod obe negativni, ker hlepita za uresničenjem gesel, pod katerimi se lahko zruši v prah celokupna naša jugoslovanska stavba. Edino narodne strokovne organizacije imajo pozitiven program. Njim gre predvsem za to, da se našega delavca kot enakovrednega člana svojega naroda, dvigne na boljši eksistenčni položaj, da se zanj izvojuje blagostanje, do katerega je kot deloven član naroda upravičen. Tem bolje ko se bo godilo delavcu, tembolj se bo krepil in razvijal celokupni narod in narobe.

Narodne strokovne organizacije hočejo predvsem, da dobi naš delavec kruha na domači zemlji. Dočim socijalnim demokratom in klerikalcem ni dosti na tem, kdo pri nas dela, gredo narodne strokovne organizacije v tem oziru naravnost v ofenzivo. Kruh našemu delavcu! Brez kruha ne more preživljati svoje družine, s čimer se slabi narod, kateri je navezan na vsakega poedinca, ker v primeri z drugimi ni velik in ne more prav nikogar pogrešati. Vse stremljenje narodnih strokovnih organizacij gre za tem, da našemu delavstvu dejansko pomagajo. Naj se jim dá možnost zaposlitve! Naj se najdejo viri produktivnega dela, da bodo imeli delavci zaslužek! Kdor je zdrav, ta naj dela sebi v prid in v prid narodu. Kdor pa je bolan ali pohabljen, skratka kdor ni v stanu delati, za tega naj pa v dostojni meri skrbi družba, narod. Ne teorije, marveč pozitivno, praktično delo v korist najbolj zapostavljenemu delu naroda, v korist delavstvu. Temu je namenjeno delo narodnih strokovnih organizacij in njihovih zastopnikov. Komaj so se sestale oblastne skupščine, že so naši zastopniki povzdignili svoj glas za pravice našega delavstva. Utemeljeni so njihovi predlogi in stvarni. Vidi se, da zastopnikom narodnih strokovnih organizacij ne gre za fraze, marveč, da je resno njihovo prizadevanje, da izboljšajo položaj našega delavstva.

Pozitiven je samo tisti program, ki ima svoje korenine v narodu, ki se pri svojem udeleženju opira na živi narod. Ni pa pozitiven oni, ki teoretizira o razrednem boju, ne imajoč pred očmi naših jugoslovanskih razmer, tisti, ki govori skozi očala Nemcev ali kakega drugega naroda, kjer so razmere povsem drugačne kakor pri nas. Od tega nimajo naši delavci čisto nič. Tudi, kar se krščanstva tiče, je treba poudariti, da se je že

ponovno pokazalo, da so naši delavci bolj krščanski, kakor razni klerikalni priganjači, ki tolažijo delavca s potrpežljivostjo, češ, na drugem svetu bo za vas zatirane boljše, tu pa prepustimo uživanje bogatim. Ne, tovariši, ne eni ne drugi nimajo prav! To vedno bolj uvidevajo naši delavci, ki zapuščajo organizacije z negativnim programom. Nič več ne vlečejo fraze voditeljev, češ, tam so nacionalni šovinisti, ker že vsakdo ve, da narodne strokovne organizacije narodnost pravilno pojmujejo in da je le v korist našega delavstva, ako se izvede njihov program. Program narodnih strokovnih organizacij ne ščiti samo delavca pred podjetnikovo samovoljo, marveč ga ščiti tudi pred številčno močnejšim tujerodnim delavcem, kateri je v stanu, da našega delavca docela potisne ob stran, ako se ga ne zaščiti. Ali mislite, da so sedanje naredbe, v kolikor ščitijo našega delavca pred tujcem, izvojevali socijalni demokrati, komunisti ali klerikalci? Narodne strokovne organizacije so jih izvojevale. Te naredbe bi bile lahko boljše, toda v kolikor obstojajo, so samo sad prizadevanja zastopnikov narodnih strokovnih organizacij. Če bi odviselo od naših socijalnih demokratov, bi takih naredb sploh ne bilo, pač pa bi se pri nas pajdašili tujci. Klerikalci v tem oziru niso nič boljši. Eni kot drugi imajo pred očmi svoj svetovni nazor, ki ga nadrejuje nad narod, kateri lahko pogine, samo da obstojajo njihove konfuzne ideje in razredne, oziroma verske organizacije.

Povsod že prodira spoznanje, da je iskati rešitve našemu delavskemu vprašanju in sploh vseh perečih socijalnih vprašanj samo na narodno-socijalni podlagi. Delavstvo zapušča one, ki niso njegovi prijatelji. Delavstvo išče zaslonbe tam, kjer se zanj dela v resnični ljubezni, kjer dejansko, a ne samo na jeziku, obstoji stremljenje dvigniti delavski razred do popolne enakopravnosti v narodu in s tem v človeški družbi. Lahko se reče, da so marksistične in klerikalne delavske strokovne organizacije v zmiraj večjem razkroju in da pridobivajo narodne strokovne organizacije vedno bolj na terenu. Prve so v defenzivi, poslednje pa v ofenzivi. Do tega je dovedel naravni razvoj, bodočnost pa bo pokazala, da je uspešno samo ono gibanje, ki ostane na narodnem terenu.

★

kamor. Spričo tega je seve šlo kmalu vse gospodarstvo rakovo pot. Ko pa je bila najhujša sila, je jel spet hoditi tisti zelenjak, tisti zoprni gospod k hiši. Venomer je bil očetu za petami in neprenehoma sta nekaj šušljala in mešetarila. Mati Brlogarica je bila v skrbeh za svojega moža in ga je skrivaj pridno zalezovala. Čudno se ji je zdelo, zakaj mož tako molči in nekaj skriva pred njo, ko ji je vendar prejšnje čase vse zaupal in povedal. Oni dan se ji je potem posrečilo, da je skozi špranjo v steni videla, kako sedi gosposki tujec z Brlogarjem v čumnati. Ali, joj, groza! Tujcu, ki je bil odkrit, so štrleli izmed las rožički, s stola pa je visel nagnusen rep. Brlogarica je kriknila in od strahu omedlela, hiša se je stresla, jelo se je bliskati in treskati in vse je bilo navzkriž. Ko so prihitele hčerke po onesveščeno mater, ni bilo o tujcu ne duha ne sluha, oče pa je ves prepaden begal križem in venomer vpraševal, kaj se je zgodilo. Ko je mati pozneje jela praviti, kaj je videla in kako je prepričana, da je tisti strašni tujec sam peklenski zlodéi, jo je oče pomiril, češ, da je bolna in da bo dal za maše. Odtlej res ni bilo tujca več k hiši in so vsi skupaj pozabili na ta dogodek. Ko pa se je približal njegov rojstni dan, je postajal oče Brlogar bolj in bolj nemiren in zamišljen. Rekel je naposled, da mora sam pogledati po ogljenicah, ker mu sicer ogljarji napravijo preveč škode, pa je šel z doma. Ker ga le ni bilo domov, so

mislili vsi, da ga je morda zadržala kakšna imenitna kupčija in da je moral kam dalje po opravkih. Dasi sicer brez skrbi, je Alenka na materino prigovarjanje le šla v gozd, da bi izvedela od ogljarjev, če jim ni oče morda kaj naročil.

Medtem ko je Alenka še jokaje pripovedovala, je v gošči zahreščal korak. Janez se je ozrl in zagledal Brlogarja.

«No, fant, ali tukaj kuhaš oglje?!» je narenčal Janeza, vendar ni bil videti več tako hud in besen ko v špilji. Brž za tem se je nasmehnil:

«Ne vem, če ni blizu Alenke nevarnost, da kopa pregori.»

Janez je strmel in molčal, a stari se je začudil proti hčeri:

«Kaj pa ti? Zakaj jokaš?»

«Saj ne,» se je branila deklica. «Samo dolgčas mi je bilo po vas.»

«O ti piška zmehkužena,» se je skušal šaliti Brlogar, Janezu pa se je zdelo, da se mu trese glas in da s pogledom neprenehoma nekam plaho išče okrog.

«Kako pa je z ogljenicami? Vse v redu?» je vprašal zdajci Janeza, ki je pritrdil. Zraven si je mislil:

«Kako je vendar vse to čudno?! Ali sem — ali nitem?»

Medtem se je oglašil Brlogar:

«No, pa pojdemo! Za petdeseti rojstni dan! Saj velja osem dni prej in osem dni pozneje!»

«Bog vas ohrani!» je voščila Alenka, tedaj pa je zarohnelo in zagrmelo in vse izginilo v strašnem dimu.

II.

V Zlodéjevi oblasti.

Kakor iz megle se je Skalarjev Janez znašel sredi največje samote v Zali, v divji, nepriljudni pokrajini ob cesti iz Idrije proti Logatcu. Gledal je okrog sebe, premišljeval in se mučil, vendar ni mogel dognati, kako je prišel tja.

Bil je lep pomladni dan. Pod cesto je šumela močno narasla Idrijca, po strmini navzdol in navzgor pa je šelestelo drevje. Občutek tesnobe in zapuščenosti je mučil Janeza in želel si je domov, zraven pa si le ni mogel misliti, kam naj krene, da bo prišel prav. Zato se je tem bolj razveselil, ko je zagledal v smeri od Idrije prihajati beračka, ki je veselo prepeval:

«Stara vera, star denar,
vsak če biti gospodar,
jaz pa kakor ptič živim,
vbogajme vse potrpi.
Naj bo grof al' naj bo kmet,
vsak na svetu je preklet,
pravi božji pomagač
je zares samo berač.»

«Ti jo pa dobro režeš,» se mu je že iz dalje zasmel Janez v pozdrav.

Politični pregled.

Prizadevanja za obnovo RR politike. Uzunović vedno bolj čuti, da s sedanjo vladno kombinacijo ne more delati. Naj je bil tudi proračun sprejet v načelu, vendar je vladna večina prešibka, da izvede dalekosežnejše načrte. Zunanje-politični položaj je tako zamotan, da absolutno zahteva močno vladno, ki bo imela dovolj avtoritete, da ustvari naši zunanji politiki linijo, ki bo uspešnejša od Ninčičeve skrahirane italofilske linije. Ker samostojni demokrati odklanjajo vstop v vladno, je pričel Uzunović vabiti radičevce, da vstopijo v vladno. Štefan Radič sicer zelo rad govori opozicijsko in je tudi zelo hud na Uzunovića in njegovega adlatusa Maksimovića, kar ga prav nič ne moti, da se ne bi obenem pogajal za vstop v vladno prav istega Uzunovića in Maksimovića, radi katerih je izstopil iz vlade. Radič v svojem listu «Domu» že pripravlja svoje pristaše, da je možnost vstopa HSS v vladno. Uzunović pa tudi nekaj sondira teren pri demokratični zajednici. Resno pa to ne bo, ker radikali in davidovičevci ne bodo še tako kmalu sedeli skupaj v vladi. So si preveliki neprijatelji in se ne morejo razdeliti oblasti v Srbiji, kjer so doma. Vsekakor je pa slaba za klerikalce, ki so v vedni nevarnosti, da bodo postavljeni na — hladno.

Blagodejen vpliv. «Slovenec» venomer z debelim in drobnim tiskom piše, da Slovenija že čuti blagodejen vpliv nove vlade in njenih ukrepov. Ne vemo, kako je mogel «Slovenec» pogruntati, kaj Slovenija blagodejnega čuti. Novi vladi se mogoče prijazno smehlja par klerikalnih partizanov, ki so prišli do položajev — in nihče drugi v Sloveniji. Kaj se naj javni nameščenelec topi v blagodejnemu vplivu nove vlade, ko mu vsak dan groze z redukcijo (in jo deloma tudi izvajajo), ali se naj veseli delavec, ki še vedno plačuje davek na ročno delo, ali mogoče celo privatni nameščenelec, katerih število brezposelnih vedno bolj narašča, ali stanovanjski najemnik, kateremu še vedno grozi 1. november, ko bo ukinjen stanovanjski zakon, ali naj bo nove vlade mogoče vesel kmet, kateremu so ostala ista bremena kot prej, ni pa dobil razen milostnih ministrskih pozdravov prav ničesar, kar bi mu pomagalo pri njegovem gospodarstvu. Če so ljudje lačni,

brezposelni, brez stanovanja in davčno preobremenjeni, ne bodo zadovoljni in naj ima vlada tudi škofov blagoslov. Sedanja klero-radikalna vlada pač ne povzroča blagodejnih vplivov v Sloveniji.

Napredna fronta. Kmetijski list je priobčil notico, v kateri pricizira stališče SKS do napredne fronte. Kmetijski list pravi, da za ustvaritev napredne fronte še ni dovolj, da so si posamezne napredne stranke edine v nasprotju do klerikalizma. Napredna fronta mora imeti poleg te negativne točke skupnosti, tudi pozitiven program, ki bodi socialen in na stališču popolne politične svobode. Izvajanje tega pozitivnega programa pa ni mogoče, ker ga SDS ne upošteva. K notici Kmetijskega lista bi bilo pripomniti, da nihče ne oporeka, da mora imeti napredna fronta skupen minimalen, točno določen politični, socialni, gospodarski in kulturni program. Od praznega zabavljanja proti klerikalnem napredna koncentracija strank ne bi mogla živeti. Če se pri naprednih strankah, ki so za koncentracijo, poudarja protiklerikalno stališče, se pri tem ne misli na staroliberalno farovško gonjo, ampak na pozitivno delo. Kmetijski list hoče program! Kar predloži ga naj in že v naprej naj bo prepričan, da bo našel največje umevanje pri vseh naprednih strankah, če bo res socialen in gospodarski. Vendar Kmetijskemu listu, oziroma SKS sploh ni do koncentracije naprednih strank, ker odklanja sodelovanje s SDS. Ali hoče, ali noče, mora SKS priznati, da koncentracija naprednih strank v Sloveniji brez SDS ni mogoča. Pomisliti je samo na organizatorno moč SDS in na razširjenje njenega tiska. Kdor iz pretiranega političnega samoljubja odklanja SDS, da sodeluje v napredni fronti, ta napredne fronte noče. In gospodje okrog Kmetijskega lista naj raje kar rečejo, mi nočemo napredne fronte, kajti s tem bi vsaj povedali resnico in bi bilo vsakega slepomišljenja konec. Znano je, da SKS ne odklanja za napredno fronto samo SDS, ampak je tudi proti sodelovanju z NSS, radikali in marksisti. SKS se je postavila na stališče političnega domišljavca, ki misli, da se koncentracija naprednih strank lahko izvrši samo v njeni stranki, dočim kooperacijo strank z enakimi pravicami in dolžnostmi odklanja. SKS ne

sme misliti, da je ljudska stranka, ampak je izključno le zastopnica dela našega kmečkega ljudstva. SKS absolutno nima pričakovati, da bi v svojih vrstah združila delavca in nameščence. — Nad SKS pada torej popolnoma vsa odgovornost, da se takoj ne ustvari v Sloveniji enotna napredna fronta. Preprečila pa SKS ustanovitve napredne fronte ne bo. Za skupne politične akcije sta se že zedinili SDS in NSS. Če generali od SKS nočejo v to napredno edinico, bodo pa prišli njeni pristaši.

«Pravica», glasilo krščanskih socialov, imenuje v svoji 10. številki Narodnostrokovno zvezo kot «rumeno», podjetniško organizacijo, to je organizacijo od delodajalcev. Svoje trditve «Pravica» ne utemelji in ne dokaže, kajti s tem, da se je dnevni napredni tisk zanimal za ustanovitev NSZ in da je NSZ poleg NSSZ tudi «Unija», še ni noben dokaz, da je USZ podjetniška organizacija. «Pravica» bi morala dokazati: 1.) da so NSZ ustanovili podjetniki; 2.) da NSZ ne zastopa delavskih interesov, in 3.) navesti konkretne primere, da je NSZ, oziroma kdaj so organizacije, ki so v njej združene, izvršile akcije, ki bi bile v škodo delavstva. NSZ še ni podjetniška organizacija, če se pavšalno sumniči po metodah skvarjene jezuitske morale in kloštrskega potvarjanja resnice. Posebne vrste predrznost pa je, da se ravno «Pravica» upa očitati narodnemu delavstvu zveze s podjetniki, ko je vendar znano, da so krščanski socialci le del tiste stranke, ki ima v vodstvu na odločilnih mestih gospode najizrazitejšega kapitalističnega mentaliteta. In prav temu vodstvu so krščanski socialci po hlapčevsko pokorni. Mogoče so se krščanski socialci zato spomnili na rumeno barvo, ko še sedaj ne morejo oprati svojih hlač od strahu pred ultimati klerikalne fabrikantske in cerkvene buržuazije, ki jih je pri zadnjih volitvah v lastne skupščine napodila v kot in jim prepovedala vsako nadaljnjo opozitijo! — Rumena barva je sploh primerna za klerikalce in «pravcarje»: saj je papeževa barva in del velekrščanske habsburške zastave, kateri so klerikalci izkazovali več vdanosti, kakor pa na ši — beli, modri in rdeči. — «Pravica» tudi sprašuje, če se je ob priliki ustanovitve NSZ «klalo teleta». Odgovarjamo: da smo na občnem zboru pustili klerikalce pri miru, ker smo imeli važnejša opravila.

Berač je malo osupnil, ker se ni bil nadejal, da naleti v teh samotah na živo človeško bitje. Vendar je kmalu spoznal, da Janez zanj ni nevaren.

«O, prijatelj,» se je zasmel, ko je prišel bliže, «kdor je vaju piti solze in se mazati z brcami, živi vedno v božji milosti, pa naj tudi gre na hudičevo ohcet!»

Odgovora Janez nikakor ni mogel razumeti.

«Kje si se ga pa tako sladko navlekel, da ti kaplja takšna modrost z jezika?» je podražil beračka, ki pa se ni dosti zmenil za Janezovo zbadanje. Kakor je bil majhen, se je vendar junaško razkoračil sredi ceste in se jel tako neusmiljeno smejati, da mu je zdrknila popotna palica iz rok.

«Navlekel!? He-he-he-he-hiiii! Veš, jutranjo rosico sem pil, z večerno se bom hladil. Za papeža sem ustvarjen in s smolo sem parjen. He-he-he-he-hiii —»

«Nehaj no,» se je jel zdajci smejati še Janez. «saj ti lahko celo trebuh poči!»

Ko se je berač polagoma le res nekoliko umiril, je vprašal:

«Kam si pa ti namenjen, prijatelj?»

Zdaj je bilo Janezu nerodno. Ker ni vedel, kaj naj reče, je samo z roko pokazal po cesti navkreber.

«Viž ga,» se zasmije berač, «potem imava pa skupno pot. Če ti je prav, lahko kar odrineva.»

Janezu ni bilo prav in ne narobe. Da ne bi obsedel kar tako tjavendan ob cesti, se je dvignil in šel z beračkom, ki je jel spet prepevati:

Kjer obhaja se gostija,
tja pada se beračija,
je in pije vbogajme,
potlej v steljo skrjuje se!»

«Dobro si jo pogodil,» se je zasmel Janez, a beraček se je odrezal:

«Kaj pa misliš?! Jaz znam, malo več ko hruške peč!»

Janez se je nasmehnil, berač pa je začel pripovedovati, zakaj je danes tako dobre volje. Povedal je, da se možič Brlogarjeva peta hči in da gre tudi on voglarit.

«Brlogarjeva?» se zavzame Janez. Hipoma se zave, da pozna Brlogarja in njegovo Alenko, nesrečnega očeta šesto hčer.

«Brlogarjeva, kako pak!» potrdi berač. «Odkod pa si, da tega ne veš?»

Janez ne odgovori na vprašanje. Nikakor ne morem prav verjeti in le še poizveduje:

«Tistega ogljarja meniš?»

«Ogljarja? Že res, nekdanj je bil Brlogar res ogljar,» potrdi berač, «aliti časi so že za gorami. Danes je gospod, večji ko grof v Vipavi ali knez v Planini. Hoj, prijatelj, takih je malo!»

Medtem ko berač hiti s svojo izvedenostjo, zbira Janez zbegane misli. Ali ni bil prav-

kar skupaj z Brlogarjem in z Alenko? Čudno res!

Ozre se okrog sebe in se še bolj začudi. Ko je govoril z Brlogarjem, je rumenela jesen po pokrajini, zdaj se pa bohota pomlad... Čudno res —

«Veš,» pravi potem čisto odkrito beraču. «meni se zdi, da sem kakor —»

Glas mu zastane, ker se boji izreči vso misel. Hitro se zato popravi:

«Kakor da bi mi bilo narejeno —»

(Dalje prihodnjič.)

Državna razredna loterija.

Pri žrebanju 3. razreda XIII. kola Državne razredne loterije so bile izžrebane naslednje številke:

14.114, 76.710, 15.458, 15.499, 40.533, 40.554, 66.632, 66.869, 79.049, 91.715, 91.785, 91.787, 115.678, 9.765, 9.770, 11.538, 20.811, 23.477, 48.536, 71.811, 71.854, 86.399, 111.190, 120.118, 120.155, 120.196, 38.705, 78.125, 116.277, 48.608, 48.656, 70.432, 111.710, 111.720, 56.244, 71.854, 111.812, 121.669.

**Zadružna hranilnica, Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 19.**

Narodno-strokovna zveza.

Vsem podružnicam sporočamo, da smo ta teden odposlali obširno okrožnico s prilogami. Tej okrožnici je posvetiti največjo pažnjo. Posebno je razpravljati na podlagi okrožnice glede proslave 1. maja in propagande, za «Novo Pravo». Ako bodo vsi odbori storili svojo dolžnost, smemo pričakovati največjega uspeha.

Narodni klub Delavske zbornice ima svojo sejo v soboto dne 19. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih tajništva. Prosimo vse člane, da se te seje sigurno in točno udeležijo z ozirom na popolnansko skupščino Delavske zbornice.

Proslave 1. maja. Kakor vsako leto, tako morajo prav vse organizacije Narodnostrokovne zveze proslaviti tudi letos delavski praznik, 1. maj. Na ta dan dopoldne naj se priredijo v večjih krajih strokovni shodi, v manjših pa majski sestanki. Popoldne naj se priredijo izleti v bližnjo okolico ali pa veselica v korist stavkovnemu fondu. Naj je ne bo letos podružnice, ki ne bi praznovala 1. maja. Sporočite takoj centrali, ako boste rabili govornika. Zadnji rok prijave je 15. april. Po tem roku bo težko dobiti govornika. Na delo tedaj vsi, da kar najdostojneje proslavimo 1. maj.

Predavanja. Podružnicam sporočamo, da ima sedaj naše tajništvo svoj skioptikon in bo ustreglo vsem podružnicam, ki žele predavanje. Predavanje je javiti vsaj 14 dni preje, nakar tajništvo sporoči temo, o kateri se bo predavalo. Dokler je še čas za predavanje, naj se podružnice požurijo.

Slike z ustanovnega zbora so že gotove in se naročajo v tajništvu. Razglednice so po 5 Din komad, večje slike pa po 50 Din. Razglednice so

samo one izpred Narodnega doma. Slika v dvorani se dobi samo večja. Pri naročilu je vpslati denar.

Rentnikom iz Nemčije. Tajništvo Narodnostrokovne zveze je vse v zadnjem času prejete prošnje za rentnino, odposlalo naravnost v Nemčijo svojemu zastopniku, ki bo take prošnje reševal na licu mesta. Taka zadeva pa traja delj časa, zato naj rentniki malo počakajo. Vsi bodo ob svojem času obveščeni o rešitvi vložene prošnje. — Tajnik.

SENOVO. Podružnica v Senovem ima v nedeljo dne 30. t. m. ob 3. uri popoldne članski sestanek, na katerem poroča delegat centrale. Z ozirom na važnost sestanka, prosimo vse člane, da se sestanka sigurno in točno udeležijo.

TRBOVLJE. Pri nas deluje Bratovska skladnica na prav nesocialen način. Da navedemo en sam primer: Rudar Š., ki ima osem otrok, je dobil podpore 14dnevno samo po 50 Din, akoravno bi imel pravico na najmanj po 150 Din. Delegata G. in P., ki sta zamudila vsak po največ četrtr ure, da sta podpisala nalog izplačila, sta dobila pa po 75 Din. Tako postopanje pač ne kaže, da bi bile razmere v Bratovski skladnici pač najlepše in bo treba nekoliko pogledati, kako sociji tam gospodarijo.

VIČ. Podružnica Narodnostrokovne zveze bo imela v soboto 26. t. m. ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu na Viču predavanje o jetiki. Predaval bo zdravnik drž. lig. zavoda. Predavanje bo s filmom. Vstopnine ni. Z ozirom na važnost tega predavanja se nadeja podružnica kar največje udeležbe s strani delavstva.

Tedenske vesti.

* **Kraljevo potovanje v Pariz.** Jugoslovanski kraljevski par odpotuje, kakor poročajo listi, v petek zjutraj iz Bukarešte v Pariz, kjer ostane bržčas osem dni.

* **Ljubljanska oblastna skupščina.** Plenarna seja ljubljanske oblastne skupščine je določena za velikonočni torek 19. aprila t. l. ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu bo v prvi vrsti proračun za prvo leto, poleg tega pa tudi razne druge finančne in gospodarske zadeve. Predsednik oblastne skupščine dr. Natlačan se je povrnil iz Beograda, kjer se je mudil pretekli teden tri dni in se s pristojnimi ministrstvi pogajal o finansiranju oblastne skupščine in prevzemu imovine bivše vojvodine Kranjske.

* **Konzulat ČSR. v Ljubljani pozivlja tem potem vse češkoslovaške državljane** rojstnih letnikov 1905, 1906 in 1907, da se, ako tega še niso storili, bodisi pismeno ali ustno pri njem zglase v svrhu vpisa v naborno evidencijo. Datum naborov, ki se bodo vršili pri čl. konzulatu v Ljubljani začetkom meseca aprila, bo pravočasno razglašen potom časopisov in posebnih pozivnic. Istotako se imajo zglasiti tudi oni starejši letniki, ki svoji naborni obveznosti do sedaj niso zadostili.

* **Občni zbor Vodnikove družbe v Ljubljani** se bo vršil 2. aprila t. l. ob osmih zvečer v prostorih Zveze kulturnih društev (Ljubljana, Kazino, II. nadstr.). Dnevnica red: 1.) Poročilo odbora. 2.) Določitev letnine za leto 1927. in leto 1928. 3.) Računski zaključek za leto 1926. 4.) Proračun za leto 1927. 5.) Književni program za leto 1927. 6.) Nadomestne volitve. 7.) Samostojni predlogi. 8.) Slučajnosti. K občnemu zboru se vabijo vsi člani družbe.

* **Obrtna razstava v Mariboru.** Na inicijativo Slovenskega obrtnega društva se bo vršila v letošnjih šolskih počitnicah v Mariboru obrtna razstava za pomožniška in vajenška dela. V razstavnem odboru so izvoljeni odlični zastopniki obrtnikov

in obrtniških pomočnikov, ki so že pri dosedanjih sličnih razstavah v Mariboru pokazali, da pravilno razumejo namen in pomen takih prireditev. Zeleti bi bilo, da bi našli tudi pri obrtništvu kakor tudi pri ostalem občinstvu potrebno razumevanje. Razstava je namenjena za vso mariborsko oblast.

* **Stanje španske bolezni v državi.** V tednu od 22. do 28. februarja je bilo v vsej državi prijavljenih 42.186 novih obolenj na španski bolezn (gripi), 299 smrtnih primerov, ozdravilo pa je 44.106 oseb. Dne 28. februarja je torej po podatkih ministrstva za narodno zdravje bolehalo v vsej državi 50.900 oseb. Španska bolezen stalno pada v vseh oblastih, kjer je pred tremi ali petimi tedni razsajala v širokem obsegu. Val bolezni se je prenesel na jug in jugovzhod ter se je število bolnikov povečalo v nekaterih oblastih Bosne, Srbije in Južne Srbije.

* **Za delavce, ki hočejo v Francijo.** Francoski konzulat v Ljubljani opozarja delavce, ki se žele vseliti v Francijo, da so dobila francoska obmejna oblastva strog nalog, da ne prepuste čez mejo nikogar, ki nima delovne pogodbe overovljene od ministrstva dela v Parizu (podpisi lokalnih načelnikov ministrstva dela in kmetijstva so neveljavni) kakor tudi zdravniškega spričevala od konzularnega zdravnika francoske republike v Ljubljani (za Slovenijo). Vsaka druga oseba kategorije delavcev in nameščencev, ki bi želela priti v Francijo za gotov čas (obisk itd.), bo morala izjaviti na konzulatu, da ne bo tam iskala dela. Dotična izjava bo označena na njegovem potnem listu in v primeru, da bi jo hotel delavec prekršiti, se mu lahko pripeti, da bo izgnan iz Francije. Onim pa, ki so že v Franciji in so prišli v domovino samo za kratek čas, bo dovoljen vizum na podlagi izjave delodajalca, overovljene od ministrstva dela, da je delavec na dopustu.

* **Debela toča nad Mostarjem in okolico.** Hercegovina je menda v naši državi najbolj nesrečna

dežela. Nепrestano jo tepejo elementarne ne-zgode. Komaj so si prebivalci nekoliko opomogli po zadnjem potresu in uredili vrtove, že prihaja poročilo, da je nad Mostarjem in okolico padala toča, debela kako orehi. Padala je četrtr ure ter uničila vse posevke in razbila številna okna.

* **Smrtna nesreča v Velikih Laščah.** V kamenolomu železniške postaje Velike Lašče so razstreljevali kamenje, ki ga rabijo za posipanje proge. Progovni delavec Ivan Praznik, star 72 let in rodom iz Velikih Lašč, je bil postavljen na stražo, da je pazil na okolico in opozarjal pasante na pretečo nevarnost. Pred nekaj dnevi so razstrelili večjo mino. Med eksplozijo je priletel proti Prazniku, ki je bil od mine oddaljen kakih 200 m, debelejši kamen in ga zadel tako nesrečno na glavo, da mu je prebil lobanjo ter se z ostrino zapilil v možgane. Praznik se je takoj nezavesten zgrudil na tla. Poklicali so železniškega zdravnika, ki je poškodovancu, borečemu se s smrtjo, nudil prvo zdravniško pomoč. Ker je bila poškodba smrtnonevarna in ker popoldne ne vozi noben vlak proti Ljubljani, so telefonsko poklicali reševalno postajo v Ljubljani, ki je poslala rešilni avto in naložila nezavestnega Praznika, da ga prepelje v ljubljansko bolnico. Med potom pa je praznik podlegel težki poškodbi.

* **Obsodba bivšega nadvojvode Habsburžana.** Še leta 1922. je vzela Kreditna banka v Somboru od bivšega nadvojvode Friderika več tisoč oralov zemlje za obdelovanje v zakup. Ta svet je bil tedaj v naših rokah, morali smo ga pa ob priliki izpraznitve Bajskega trikota odstopiti zopet Madžarom. Nadvojvoda Friderik je nato kljub pogodbi porabil vso letino tega sveta za sebe in napravil Kreditni banki v Somboru s tem 130.000 dinarjev škode. Banka je zahtevala najprej povračilo škode od nadvojvode samega, ker pa je ta zahtevo odklonil, je vložila proti njemu tožbo. Te dni se je vršila o tožbi razprava pred kasacijskim sodiščem v Budimpešti, ki je obsodilo nadvojvoda Friderika, da mora plačati Kreditni banki v Somboru 130.000 Din odškodnine in 16.000 Din sodnih stroškov.

* **Rodbinska žaloigra v Bobovcu.** Te dni so našli v valovih Sotle truplo zagonetno izginule Anke Marenčičeve iz Bobovca pri Sv. Petru pod Svetimi gorami ter ga prepeljali še istega dne v šentpetersko mrtvašnico. Dne 8. t. m. je bila sodnijska obdukcija, ki je ugotovila, da dekle ni izvršilo samomora, temveč je umrlo nasilne smrti zaradi smrtonosnih udarcev po glavi, ki so mladenki razbili lobanjo in poškodovali možgane. Po izvršeni usmrtitvi je bilo vrženo truplo v Sotlo, kakor da bi se bila pokojnica sama utopila. Osumljen uboja je njen lastni brat.

* **Utopljenec v Dravi.** Te dni je naplavila Drava v bližini državnega mostu v Mariboru neznanega utopljenca, ki je moral že dalje časa ležati v vodi. Na bregu se je kmalu zbrala gruča radovednežev. Imena neznanca še niso ugotovili. Truplo so prepeljali v mrtvašnico. Gre za neznanega moškega v starosti okrog 50 let. Domneva se, da je kak ponesrečen splavar.

* **Po petih letih pojasnjen umor.** V Zverčah pri Žužemberku so našli otroci dne 4. maja 1922. v senožetih med vasmi Zverče in Struga Franceta Škufca z razbito lobanjo in popolnoma oropane. Prvotno je bil osumljen zločina neki Jurij Rupar, ki je bil takoj nato aretiran in tri mesece v preiskovalnem zaporu, na kar pa se je izkazala njegova popolna nedolžnost. Kesneje je padel sum na delavca Albina Plota iz Zverč, ki pa je še pravočasno pobegnul in se umaknil aretaciji. Skrival se je na Hrvaškem in v Kočevju. Orožniki so ga izsledili šele sedaj po petih letih in ga izročili v zapore okrožnega sodišča v Novem mestu.

* **Zaradi dvoženstva kaznovan.** V Beogradu je zadnje čase vzbujala izredno pozornost sodna afera Ljubljancana Albina Kinkla, ki se je leta 1920. v Ljubljani poročil z Antonijo S., nato pa se

preselil v Beograd, prestopil v pravoslavje, se prekrstil v Jovana Kinkelića in se drugič poročil z Emilijo Cvetkovičev. Na prijavo prve žene je stvar prišla pred sodnike, ki so pozvali predse Kinkelića, njegovo drugo ženo in tri beograjske meščane, ki so Kinklu pred drugo poroko podpisali izjavo, da «Jovana Kinkelića poznajo ter s svojo častjo in imetjem jamčijo, da prvič stopa v zakon...» Razprava je bila že parkrat preložena, a v soboto se je končno izvršila obsodba. Sodišče je obsodilo samo Kinkelića na dva meseca zapora, razen tega pa mora plačati svoji prvi ženi 3000 Din stroškov. Obsojenec se je s sodbo zadovoljil.

*** Neverjeten tek.** Pišejo nam: Nedavno je ugriznil domači pes Janeza Nerata pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah svojega gospodarja, ki je potem zaradi pasje stekline umrl v hudih bolečinah. Ko je za nesrečo zvedel uradni živinozdravnik pri Sv. Lenartu, se je podal takoj na lice mesta in odredil, da sta se od psa ugriznjena vol in konj usmrtila, a v Pasteurjev zavod so se odpravile vse osebe, ki so prišle v nevaren stik z bolnim psom. Pri poizvedovanju po zbolelem psu je doživel imenovani gospod neverjeten dogodek. Domač hčerka ponesrečenca je namreč imenovanemu razčedla, da psa niso ubili, marveč so ga dali nekemu Wolfhardu. Šla je takoj z živinozdravnikom v kočjo tega Wolfharda, kjer je ta po dolgem obotavljanju na vprašanje, kje ima steklega psa pokopanega, odgovoril, da ga je — pojedel. Živinozdravnik je našel v kočji imenovane Wolfharda pravcato klavnico za pse in mačke. Pri tako čudnem teku Wolfharda tudi ni nič čudnega, če je pokojni Anton Bauman od Sv. Ane pojedel meso zastrupljene lisice.

Dopisi.

MARIBOR. (Žrtev kapitalistične brezvestnosti.) Eden tistih nemških bogatašev, ki si je največ od slovenskih delavskih žuljev nakopičil velikansko premoženje in ki sam ne ve, koliko ima hiš v Mariboru in okolici, je pred 20 leti izvabil iz poštene hiše slovenskega delavca. Obetal mu je vsemogoče tudi za starost. Uporabil ga je za najtežja dela kot nosača peciva in ledu. Da ga popolnoma priklene na svoje podjetje, mu je v eni številnih hiš nakazal tudi hišniško stanovanje. Posle hišnika je opravljala njegova žena. Do tu bi bilo še precej v redu. Ampak zdaj pride prava slika brezvestnega kapitalizma. Mož se je lani v jeseni pri delu prehladil in naglo umrl. Ob njegovem grobu je gospodar obupano vdovo tolažil, češ, da bo tvrdka skrbela zanjo, da ostane še dalje kot hišnica in še več takih dobrot. Komaj mesec nato pa že dobi vdova opomin, da mora izprazniti stanovanje. Obenem so ji ustavili obljubljeni drva. Na njeno prošnjo naj se je usmili, so ji obljubili, da bodo zanjo skrbeli še nadalje. Kmalu nato pa je zopet dobila opomin, da mora zapustiti stanovanje. Opominu je sledila tudi sodna odpoved. Še pred sodno odpovedjo so ji ustavili tudi mesečno podporo 100 Din. Vdova je, poleg drugih nadlog in starosti, tudi gluha. Zdaj mora brez podpore in izgnana iz hiše, pri kateri je njen mož pustil svoje najboljše moči in življenje.

TRBOVLJE. Občina je odstopila Kmetijski podružnici v Trbovljah 12 arov zemljišča za drevesnico proti primerni najemini. Drevesnico bo uredil obveznani sadjar učitelj gospod Mirko Sušnik. — Rudniško gasilsko društvo je sklenilo prirediti blagoslovljenje nove motorne brizgalne in avtomobila za moštvo dne 15. maja. — Krajni šolski svet v Trbovljah je prejel v dar 12 arov zemljišča za šolski vrt. Ker šola v Trbovljah itak že izkorišča 8 arov občinskega zemljišča, bo meril novi šolski vrt 20 arov. Gojile so bodo vse panoge vrtnarstva, kmetijstva in drevesnica. — Na občnem zboru gasilskega društva v Trbovljah je bilo sklenjeno, kar najslovesneje

praznovati 40letnico obstoja. Ob tej priliki se je vršila zaobljuba petih novincev. — Na vzhodnem okrožju v Trbovljah se je smrtno ponesrečil rudar Jurij Erjavec. Ko je delal v jami, so se utrgale visoko ležeče plasti premoga in kamenja in ga popolnoma zasule. Ponesrečenca so odkopali z veliko težavo, ker so se plasti vedno znova vsipale. Pomoč je prišla prepozno, ker je bil Erjavec že mrtev. Pokojnik zapušta ženo in dvoje nedorastlih otrok. Pred tremi leti se je v isti družini ponesrečil 15letni sin, katerega je povozil rudniški vlak na Doberni. — Na občnem zboru posojilnice v Trbovljah je bil izvoljen naslednji upravni odbor: predsednik Moll st., podpredsednik Goropecšek, člani odbora: Vodušek, Kunej, Pust, Kuhar, Plavšak, pregledovalca: Mahkovec, Sušnik. V rezervni fond je bilo nanovo vplačanih 25.000 Din. V dobrodelne namene so darovali 5000 Din. — Prva rudarska skupina, kjer so včlanjeni delodajalci, je poklonila Društvu za varstvo otrok in mladinsko skrb 5000 Din podpore. — Na nedeljskem občnem zboru II. rudarske skupine v Trbovljah je bil izvoljen naslednji petčlanski likvidacijski odbor, ki ima izvesti vse priprave za razpust skupine: Jože Škrinar, Franc Panceelj, Jakob Štuc (iz Trbovelj), Ivan Domšek, Ivan Bedenik (iz Hrasnika); namestniki: Anton Župančič III. (Trbovlje), Anton Krautberger (Zagorje), Ivan Gruden (Št. Janž), Jakob Uranjek (Zabukovca) in Ivan Novak (Mežica). — Pri Fortetu na Vodah se je vršil delavski shod, ki ga je sklicala Bernotova skupina. Glavni govornik je bil g. Leskovšek iz Celja. Ves njegov govor je bil posvečen napadom na Delavsko zbornico v Ljubljani. Odgovarjal mu je predsednik Delavske zbornice g. Čobal. Shod se je končal za Bernotovec z velikim fijaskom. — Z doma je pobegnila 29letna Marija Suhodolčanova, žena rudarja na Doberni št. 103. Z doma je že 14 dni in ni za njo nobenega sledu.

Socijalni razgled. Trade Union proti komunistom.

Nedavnemu članku delavskega voditelja Clynesa, ki je zelo ostro protestiral proti vmešavanju v angleško delavsko gibanje s strani ruskih strokovnih organizacij in sovjetskih uradnikov, sledi sedaj podoben protest drugega člana bivše delavske vlade, znamenitega voditelja angleškega delavstva, Filipa Snowdena. O članku, katerega je objavil v «Daily News» opozarja na moskovske emisarije in boljševiški denar kot na glavno nevarnost, ki ogroža angleško Trade Union. Moskva hoče razbiti angleške delavske strokovne organizacije predvsem s pomočjo angleških komunistov in s pomočjo tako zvanega manjšinskega gibanja v Trade Union sami. Generalni svet Trade Union prihaja šele danes do izkušenj in spoznanj, katera so si strokovne organizacije na celini že zdavnaj pridobile. Angleško strokovno gibanje se mora odločiti, ali si obvaruje svojo samostojnost, ali pa postane le sredstvo tujega revolucionarnega gibanja. Snowden opozarja na mednarodne spletke boljševikov, ki se pojavljajo povsod, kjer so na vidiku kakšni nemiri, nadalje na njihovo kampanjo na Kitajskem in konča svoj članek z besedami: Niti angleško delavstvo, niti angleška vlada ne sme trpeti in ne bo trpela, da bi se v njihove notranje zadeve vmešavali tuji činitelji.

Kako zabraniti stavke in izločbe.

Tekom svojega 49. zasedanja se je Zveza ameriških advokatov bavila tudi z vprašanjem, kako preprečiti stavke in izločbe. Predlog, ki je bil podan na seji, smatra za najboljši način tako

za organizacije delodajalcev kakor tudi za delavske organizacije, dogovoriti oobveznost, predložiti vse delovne spore posebnemu razsodišču, katerega razsodba bi imela učinek zakona. Narava in sestava tega razsodišča bi se določila po dogovoru med obema interesiranima strankama.

Kako podpira Anglija stavbno gibanje.

Stavbno gibanje se v Angliji od leta do leta bolj razvija, kar je razvidno iz naslednjih števil: od 1. oktobra 1922. do 30. septembra 1923. je bilo postavljenih 78.738 stanovanj, v istem obdobju leta 1923./1924. še 109.491 stanovanj, a leta 1925./1926. pa še 198.895 stanovanj. Od teh 198.895 stanovanj v zadnjem letu je bilo postavljenih 131.895 s pomočjo državne subvencije in le 64.000 od zasebnikov.

Stavbno gibanje je tako znatno, da ne zaščeda samo za kritje potreb priraščajočega prebivalstva (okoli 100.000 letno), temveč da postopno dohaja tudi ono, kar je bilo tekom vojne zamujenega. Pri nas — kot je podoba — se s podporo stavbnega gibanja nikamor ne mudi in izgleda, da bomo imeli pri nas vagonarje še dolgo potem, ko bo že po vsem svetu popravljena vsa škoda, ki jo je povzročila svetovna vojna.

Zenski vestnik.

Ajdovi žganci s kašo. Deni v slano vodo v vroči vodi oprane kaše ter pusti vreti deset minut. Potem pridenj ajdove moke, kolikor je potrebno za žgance, ter pusti, da vre še 12 minut. Odlij zdaj nekaj vode, zmešaj, malo zabeli, zdrobi v skledo, pa še enkrat zabeli.

Svinjski jeziki v kisli omaki. Skuhaj dva ali tri svinjske jezike v slani vodi in še vroče olup. Razreži jih potem na pol prsta debele kolesčke. V kozico pa deni dve žlici masla; ko se speni, daj notri par kolesčkov čebule in jezike. Ko jeziki malo zarumene, potresi nanje pol žlice moke, prilij par žlic juhe in malo kisa, dodaj tudi malo popra, ingverja in soli. Ko je zavrelo, poberi jezike, zreži jih na tanke rezine, zloži na kražnik in precedi nanje omako.

Madeži od jaje na srebrnih žlicah. Srebrne žlice dobijo, v jajčnih jedilih namočene, rumeno ali rjavo barvo, ki se da le težko odstraniti. Najbolje je, da take žlice snažimo z navadno kuhinjsko soljo ali pa s finimi, presejanimi sajami in jih potem izdrgnemo s finim usnjem rokavice.

Madeži od zdravil. Od zdravil onesnažene srebrne žlice lahko osnažimo s cunjico, namočeno v žvepleni kislini. Potem pa oplaknemo žlice z vodo, v kateri smo raztopili nekoliko mila, pri čemer je pa treba paziti, da ne pride žveplena kislina v dotiko s kožo.

Cene tujememu denarju.

Na zagrebški borzi se je dobilo 15. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 800:30 do 803:30 dinarja;

100 nemških mark za 1550:18 do 1553:18 Din;

100 italijanskih lir za 257:88 do 259:88 Din;

1 dolar za 56:75 do 56:95 Din;

100 francoskih frankov za 222:37 do 225:37 dinarja;

100 češkoslovaških kron za 168:30 do 169:10 dinarja.

**Bratje in sestre,
pripravljajte se že sedaj
za proslavo 1. maja!**

Pogovor o tem in onem.

Strahote japonskega potresa.

Po podatkih, ki jih zbirajo japonska oblastva, je bila zadnja potresna katastrofa, o kateri smo na kratko že poročali, mnogo hujša kakor se je prvotno mislilo. Iz dosedanjih poročil je razvidno, da je zadela Japonsko ena največjih nesreč, kar jih pomni zgodovina. Doslej so oblastva zbrala točne podatke o pokrajini Tango, kjer je zahteval potres 1699 človeških žrtev. Porušenih je bilo 4548 hiš. Prizadeti kraji nudijo sliko strašnega razdejanja in nepopisne bede. Prebivalstvo je ostalo brez krova in hrane. Beda in trpljenje nesrečnih žrtev je tem večje, ker je začelo naslednje dni potem na Japonskem deževati. Nalivom je sledil vihar in kmalu je začelo snežiti. V nekaterih krajih je zapadlo en meter snega.

Potresni sunki so se zadnje dni še neprestano ponavljali. Ljudje žive noč in dan v strahu za svoje življenje. V hišah, ki jim je potres vsaj deloma prizanesel, so stanovalci sicer ostali, vendar so pa v neprestanem strahu, da se porušijo nad njimi strehe, ker potresni sunki še niso ponehali. Pomožna akcija je zelo otežkočena, ker so železniške proge na mnogih krajih porušene. Največji japonski železniški most se je podrl. Na železniških nasipih so nastale pri potresu globoke in široke razpoke, tako da je promet na mnogih železnicah popolnoma ustavljen.

Viharji onemogočajo sedaj tudi zračni promet. Cela vrsta naselbin in manjših mest je do tal razdejana. Od mest Mineyama, Kaya, Machi in Animo so ostale samo goreče razvaline. Nalivi in viharji so uničili še to, kar je ostalo po potresu. Vse prizadete pokrajine nudijo grozno sliko. Gosti oblaki dima se vale še sedaj nad razdejanimi mesti in vasmí. Iz aeroplana se vidijo med razvalinami celi kupi človeških trupel.

Kako katastrofalen je bil potres, je razvidno iz uradnega poročila, ki pravi, da je bil to od leta 1854, največji potres na Japonskem. Pomožna akcija gre večinoma iz mest Kobe in Osaka, kjer potres ni povzročil toliko škode. Na Japonskem je sedaj nebroj beguncev, ki beže v paniki iz mesta v mesto. Cesta iz Myaze v Miniamo je polna teh siromakov, prezeblih, izmučenih in gladnih tako, da ne morejo več hoditi. Begunci pripovedujejo, da je mesto Miniamo tako razdejano, da se komaj še pozna, kje je stalo.

Odkritje novega naroda.

Nedavno so Američani in Nizozemci organizirali ekspedicijo in jo poslali v nizozemsko Gvinejo, kjer je ekspedicija naletela te dni na zanimivo plemo Pigmov. Ti ljudje še nikoli niso videli Evropecev. Kljub temu so jih gostoljubno sprejeli. V prvi naselbini so starešine zaklali ekspediciji na čast prašiča, opravili obred krvnega pobratimstva ter pogostili prišlece s krompirjem in sočivjem.

Pigmi žive zelo enostavno. Nimajo niti kralja, niti vlade. Pigmi verujejo v duhove, časte reke, drevesa in gore. Kadé zelo radi. Žive prav za prav še v kameniti dobi. Sekire, kladi in ščiti so iz kamna. Pred poroko se mora ženin podrediti božji sodbi. Postaviti se mora za tarčo dvema fračarjema, ki ga obstreljujeta s kamni. Braniti se sploh ne sme, ker bi s tem pokazal svojo strahopetnost. Pri razporoki odsekajo Pigmi ženam prve členke prstov s kamenito sekiro. Ekspedicija je videla mnogo žensk z odsekanimi prsti. Med Pigmi prevladuje mnogoženstvo. Žene se kupujejo. Pigmi jedo samo rastlinsko hrano, se kupujejo. Pigmi jedo samo rastlinsko hrano, kakor krompir, banane in razno zelenjavo ter le izjemoma meso divjačine. Njihov jezik je še popolnoma neraziskan in zato si je morala ekspedicija pomagati v občevarjanju s tem plemenom samo z znaki.

Trdovratni grešnik.

(Dogodbica.)

V siromašni bajtici v Podglavju je živel Mojzar, zabaven možiček in hud preklinjevalec. Kuhanje kolomaza mu je bilo glavno opravilo. Njegova kletev pa ni padala le na one, ki so se mu zamerili, ampak tudi na smreke pri nabiranju smole, na ogenj in lonec pri napravljanju mazila.

Z župnikom nista bila zaradi tega posebna prijatelja, Marsikdaj sta ropotala v spovednici, toda Mojzar je bil gluha za njegove opomine. Obljubil je že še, obljudil, vselej pa mu je že pri obljubi ušla robata kletev in mož je bil stari grešnik.

Gorečemu dušnemu pastirju se je smilila njegova čreda. Prizadeval si je, ozdraviti garjevo ovco z zdravilom pohlevne besede med štirimi očmi. Naročil je cerkovniku, naj pozove Mojzarja na obisk v župnišče.

«Saj ne bo hotel priti», je podvomil mežnar, ki je poznal trmoglavca starca.

«Reci mu, da ga vabim na malico», je izumil duhovnik. «Liter vina bo dobil in kaj za prigrizek.»

Župnik jo je pogodil. Pil je Mojzar silno rad, pa tudi prigrizka se ni branil, ako je dišal po klobasah in svinjini.

«Tristo zelenih!» je poskočil, ko je slišal župnikovo vabilo. Takoj se je praznično oblekel ter jo je ubral v župnišče.

Ponižno se je priklonil sivolasemu duhovniku in snel debelo polhovko. «Dober dan jim voščim!» ga je pozdravil. «Tristo kosmatih...!»

«Liza, vina na mizo!» je zaklical župnik hularici. «Pa še kaj za pod zobe!»

Postarna ženica, župnikova sestra, se je zasukala in pritresla liter vina s krožnikom svinjske pečenke. Oboje je postavila pred gosta.

«Pij in jej!» mu je namignil župnik. «Potem bova govorila.»

«Radoveden sem, kaj mi bodo povedali», se je obližnil, zvrnivši kozarec. «Pa ni kak satan zopet — strela naj ga ubije! Same marnje prenašajo te hudobe, same marnje... Vrag naj jih kaznuje!»

«Mojzar, Mojzar! Šele prvi kozarec si izpraznil, pa si se že trikrat pregrešil», ga je župnik posvaril. «Kaj bo za tvojo dušo!»

«Prokleta smola, vedno se izpozabim. Sam rogač me moti — tisti, ki je najbolj črn...»

«Vidiš, že zopet.» Župnik je napravil izredno žalosten obraz, da bi ganil svojega gosta.

«Vejo, za zlodja bi se rad odvalil, pa mi kar uide z jezika. Vrag me je priklenil na verigo.»

«Že mogoče. Zato pa zberi vse moči in mu pokaži, da si močnejši.»

«Saj res, tako bom naredil. Pokazal mu bom, kdo sem. Po robu se bom postavil in rekel: Bogu dušo, hudiču figo!»

«Nikar ga vedno ne imenuj, Mojzar!»

«Tako mu je ime. Vraga, kako pa naj mu rečem?»

«Ne imenuj njegovega imena. To je preklinjanje.»

«A tako? No, potem pa oni tudi kolnejo...»

«Kdaj?» je porasel župnik. «Lažnivec!»

«Res je, res. Ali ne molijo v cerkvi pred oltarjem: skušnjav hudičevih, reši nas, o Gospod!»

Duhovniku je zaprlo sapo. Nejevoljno se je useknil in rekel: «Mojzar, ti si trdovratnež. Izpij vino in pojej pečenko ter pojdi, odkoder si prišel. Midva sva končala.»

Mož je nagnil liter in požiral toliko časa, dokler ni zadnja kapljica zdrknila v njegovo grlo. Nato je izpraznil krožnik ter se je poslovil.

«Zbogom, Mojzar!» mu je župnik kratko odzdravil.

«Zbogom, zbogom! Ampak salamensko sem se popravil! Preklete bi sedajle namlatil tistega vraga, ki polaga kletev na jezik v moja usta!» Stisnil je smolene pesti v dokaz, kako bo v sveti jezi sunil peklenskega izkušnjavca. S o t e š č a n.

★

× **Muslimanski mesec posta in molitve.** Pred nekaj dnevi se je začel ramazan. To je deveti mesec arabskega leta, za muslimane najsvetanejši mesec, mesec molitve in posta. V ramazanu se muslimani postijo od solnčnega vzhoda do zatona. Ne uživajo jedi in pijače, ne pušijo in vobče opuščajo vsa telesna poželjenja. Pobožnost vernih muslimanov je v ramazanu izredno močna. Točno se drže dnevnih pet molitev, ki se morajo opraviti. Večeri po končani postitvi pa so veseli, kajti ponoči post ne velja.

× **Strašen jezik.** V Južni Ameriki se nahajajo rodovi Indijancev, katerih jezik tudi najspretnejšim raziskovalcem beli glave. Večkrat je popolnoma nemoogče rešiti ugankam podobno govorico. Posebno se v tem odlikujejo Indijanci rodu Lengua. Tako n. pr. pomeni pri njih beseda «osemnajst» «sohog-emerwakthla-mokeminik-anthianthla-ma» Dobesedno bi se to reklo: «Vzemi obe roki, eno nogo, k temu pa prištej tri». To zmedeno seštevanje prstov na rokah in nogi dá, ako prišteješ tri, osemnajst. Kako se pravi 100 ali 1000, raje ne bomo poskušali dokazati. Tudi druge besede je le po ovinkih mogoče dognati. Sirovo maslo se pravi «waitkyar amankukiingininikikithmuk». Po naše bi se temu reklo: «Maščoba soka kravjega vimena». To je še dobro, da tam še ne poznajo umetnega masla, margarine. Ako bi hoteli to besedo izraziti in povedati, odkod izvira, bi bilo treba dveh ali treh vrstic.

× **Cela vas se pogreznila v zemljo.** Na Korziki se je zgodila te dni strašna nesreča. Zaradi notranjega rušenja zemlje se je pogreznila vas Bisinchi, ki šteje 600 prebivalcev. Nesreča je zahtevala mnogo smrtnih žrtev.

Ako hočete biti lepi

ako se h čete veseliti nad svojim dobro negovanim licem, svojimi rokami in svojimi vedno lepše postajajočimi lasmi, uporabljajte tudi Vi, kot mi:

Fellerjeva mila zdravja in lepote z marko „Elsa“, najplemenitejše kakovosti, ki vsebujejo med cinsko-preizkušene, dobro delujoče sestavine, ki se opijejo v koži in jo oplemenjujejo. Poizkusite enkrat:

Elsa lilijino mlečno milo

Elsa rumenjako milo

Elsa glicerinsko milo

Elsa boraksovo milo

Elsa katransko milo

Elsa milo za britje

in nikdar ne boste hoteli uporabljati drugega mila. Za poizkus 5 kosov Elsa-mila že z zavojnico in poštino vred 52 Din.

Fellerjeva kavkaška pomada za obraz in nego kože „Elsa“. Ona Vam ohrani mladost in lepoto, gladi gube na koži in jo dela gibko, baržunasto-mehko. Strmeli boste, kako hitro Vam ginejo pege, mozolci, sojedci, razpokana in rdeča mesta.

Fellerjeva močna „Elsa“ pomada za rast las zabranjuje izpadanje las, prebrano osivelost, odstranjuje prhljaj, dela krhke lase, mehke, gibke, in pospešuje rast las.

Za poizkus 2 lončka ene ali po 1 lonček od obeh pomad z zavojnico in poštino vred 38 Din.

Te cene se razumejo le, če se pošlje denar v naprej, ker se proti povzetju poština zviša za 10 Din.

Naročila je nasloviti različno takole:

Eugen V. Feller, lekarnar, Donja Stubica, Elsatrg 241 (Hrvatska).

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Bridka revščina.

Alfred je kot običajno pohajkoval ter tratil čas po precej praznih ulicah delavskega predmestja, kamor se je napotil, da najde novo žrtev, ter se zabaval s tem, da je drzno motril mimoideče ženske ter prodajalke v trgovinah, pred katerimi se je namenoma ustavljal ter na videz ogledoval izložbe. Ko je uvidel, da tu zaenkrat ni pričakovati uspeha, je krenil proti bližnji tovarni. Prišel pred tovarno, zapazi mlado deklico, ki je ravnokar prišla iz tovarne.

Pustolovec gre nekaj korakov dalje ter se ustavi pred izložbenim oknom, katero navidezno natančno ogleduje. V resnici pa je skrivaj ogledoval tujo deklico, ki jo počasnih korakov maha po cesti naprej. Deklica je bila oblečena v borno krilo, njen mičen obraz je bil zelo blede ter je pričal o pomanjkanju, še bolj pa se je revščina zrcalila v njenih velikih, temnih očeh, rdečih od pretočenih solz. Njena postava je bila vitka, oblike brezhibne.

Mlada deklica gre sedaj mimo pustolovca, nato pa zavije v eno stranskih ulic, po kateri ima najkrajšo pot do doma. V ne ravno veliki razdalji ji sledi pustolovec. Pot pelje sedaj deklico preko širokega, z drevesi zasajenega trga. Pustolovec smatra, da je sedaj najugodnejša prilika, da jo nagovori. Zato pospeši svoje korake. Komaj pa zasliši deklica odmev bližajočih se korakov, se preplašena ozre nazaj. Pustolovec je za hip prepričan, da bo obstala ter počakala, da jo doide in nagovori. Vendar ga je ta up varal, kajti s tihim vzklikom strahu zbeži deklica nenadoma preko trga.

Seveda je pustolovec radi prisiljene sramežljivosti — nič drugega po njegovem mišljenju ne more biti vzrok njenega bega — ne malo razjarjen. Seveda pa radi tega ne opusti misli, da še dalje sledi deklici, dokler ne zgine v majhni, napol razpadli hiši.

Pustolovec za hip obstane, potem pa gre navidezno, kakor da je slučajno zašel semkaj, dalje ter neprestano motri hišico, ne da bi moglo njegovo obnašanje vzbuditi pozornost. Tedaj pa vidi, da je prišla iz hiše postarna ženica, ki gre počasi po cesti naprej. Ko pride blizu pustolovca, ji ta neopaženo da znamenje, da naj pride k njemu. Starka se je seveda radevolje odzvala. Pozoren opazovalec bi bil kaj kmalu zapazil, da je starka skrivaj vtaknila v žep nekaj blišččega.

Alfred se sedaj spusti s starko v živahen razgovor, ki da elegantnemu gospodu radevolje pojasnila na razna vprašanja. Ko je končno vse dognal, kar je hotel vedeti, je le s težavo zakrival peklenski nasmeh, ki mu je krožil okrog usten. Videti je, da je pustolovec nekaj zvedel, kar ga je zelo zanimalo. Vsekakor je že zopet skoval načrt, kako bo znova postalo nedolžno bitje žrtev njegove pohotnosti.

Pri povratku v mesto se je pustolovec ustavil v eni zelo obljudenih ulic ter stopil v hišo, ki je imela nad vrati napis:

Kavarna «Chantant».

Vsak večer nastop 8 ljubkih pevk.

Prijetna zabava. Dobra pijača.

Tu notri se je podal pustolovec. Videti je, da je tukaj že star znanec, ki mu je lastnica, ki ji je že iz obraza čitati lokavost, takoj prihitela nasproti. S to žensko je imel Alfred dolg, važen razgovor.

*

Maud Hopkins, tako je bilo ime ljubki deklici, katero je zasledoval pustolovec, dokler mu ni zginila v borni hišici, je bila hčerka revne vdove, ki se je skromno preživljala s pranjem perila. Poleg Maude je imela vdova še dvoje otrok, štirinajstletno deklico in dvanajstletnega, bolehnega dečka.

Ko je zaprla Maud vrata za seboj, je skozi špranjo plašno ogledovala svojega zasledovalca. Ko ji je zginil izpred oči, se je oddahnila ter odhitela po slabih, pre-

perelih stopnicah v podstrešje, kjer je imela njena mati borno stanovanje. Slika, ki jo je nudilo stanovanje, je pričala o največji revščini. V sobi, v katero je stopila Maud, je bilo komaj najpotrebnejše pohištvo. Sredi sobe je stala majhna miza, ki se je zazibala, če se je le kdo dotaknil, okrog nje par starih, za silo zbitih stolov, ob stenah pa trojica bornih slamatih ležišč ter železen štedilnik, iz katerega se je valil dim, to je bila vsa oprava, ki je pričala o bridki revščini njenih lastnikov.

Mati je stala poleg škafo ter se je trudila z izplakovanjem perila, pri čemer ji je pridno pomagala mlajša hčerka. Deček pa je sedel pri štedilniku, da si ogreje mrzle ude, kajti da ga zebe, je sklepati že iz dejstva, da se je tresel po vsem, borno rejenem telesu. Tupatam je deček votlo in hropeče zakašljaj. Mati se je večkrat s skrbi polnim pogledom ozrla na bolehnega dečka, potem pa zopet nadaljevala svoje težko delo.

Sedaj stopi v sobo Maud. Mati nežno pogleda svojo lepo hčerko, katere oči imajo tako mračen in otožen izraz.

«Maud,» reče mati, «ali že zopet ni bilo nič?»

«Ne, mati,» odvrne deklica s trudnim glasom, «vse je zasedeno, tovarne so prenapolnjene. In četudi sem povsod povpraševala po delu, me vendar nikjer niso sprejeli. Sedaj res ne vem več, kaj naj pričnem.»

«Le ne zgubi poguma, dete moje,» tolaži mati hčerko, «se bo že našlo delo za tebe. Le pojdi jutri zopet v tovarno, morda se pa vendar še dobi eno mesto za tebe!»

Maud sede na boren stol ter prične plakati.

«Popolnoma sem že obupala,» toži z v srce segajočim glasom. «Oh, moj Bog, tako trdno sem upala, da vendar najdem delo. Willy je tako bolehen ter potrebuje boljše postrežbo.»

S strahom ogleduje bledega brata, ki ravnokar zopet zamolklo zakašlja. Mati se zopet skloni nad svoje delo.

«Ne obupaj, dete,» reče hčerki, «ljubi Bog nas v največji stiski ne bo zapustil. Vse življenje smo živeli bogaboječe in nismo nič zlega storili. Težka je preizkušnja, ki nas je zadela, toda vse se bo obrnilo na bolje.»

Maud molče posluša materine tolažilne besede, toda le predobro spozna iz njenega žalostnega glasu, da je že tudi ona izgubila vsako upanje na boljše usodo. Kako naj le vse to konča? Maud dobro ve, da njen bratec Willy vse pogreša, kar bi moglo zaustaviti njegovo zahrbtno bolezen. Doslej je še vedno bilo mogoče, da je s svojim majhnim zaslužkom pripomogla, da je imel bolni brat boljše postrežbo. Sedaj pa, odkar je zgubila službo v tovarni, — sedaj mora s krvavečim srcem gledati, kako brat od dneva do dneva vedno bolj hira. Mati, itak bolna, le toliko zasluži, da se more družina skromno preživljati. Rednik, dobri oče, je že pred več leti podlegel zavratni bolezni — jetiki.

Mati sedaj bolj natančno pogleda obraz svoje lepe hčerke ter šele sedaj zapazi, da je hčerka zelo razburjena.

«Kaj se ti je pripetilo, dete?» vpraša skrbno.

«Neznan gospod je prišel za menoj, hotel me je nagovoriti, tedaj pa sem zbežala, kolikor sem le mogla,» pove hčerka odkrito materi.

Materi se izvije iz prsi globok vzdih. Kajpada, saj ni čuda, če vzbuja njeno ljubko dete pozornost raznih lahkoživev! Njenim očem pač ni ostalo prikrito, da postaja hčerka od dneva do dneva lepša, in često je s skrbjo v srcu mislila na prihodnost. Mati sicer nima bojazni, da bi se mogla hčerka kedaj spozabiti, kajti njena vzgoja je bila kar najbolj čednostna in stroga. Toda mogoče je pa vendar, da kakemu zapeljivcu s pomočjo pretkano izvedenih spletk na vse zadnje le uspe, da zmoti njeno lepo hčerko ter jo spravi v nesrečo. Mati ve, da je lepota prokletstvo, če se ji pridruži beda. Skušnjava preži pač povsod na svoje žrtve. Kajti če se beda, ki je že itak skoro brezmejna, še poveča, potem je hčerka v svojem obupu morda res v stanu, da napravi kak nepremišljen

korak. Toda ne, kaj takega njen otrok ne bo storil. Pri tej misli se mati pomiri, njena Maud bi se brez dvoma znala ubraniti še tako pretkanega zapeljivca. Morda pa dobi hčerka zopet službo v tovarni, morda že jutri. Da, jutrajnji dan prinese morda že od pomoč, nov žarek upanja!

Maud je medtem pripravljala borno večerjo. Ko je bila gotova, je najprvo oddelila bornemu bratu njegov delež ter ga skrbno povpraševala, če se počuti že bolje. Ubogi otrok se sestri prijazno nasmehne. Mirno in potrpežljivo je prenašal svojo bol, nikdar ni tožil o svoji bolezni, in ravno to mirno in tiho trpljenje je navdajalo mater in sestri skoro z obupom.

Da, beda, bridka revščina! Ali res ni nikogar, ki bi se usmilil zapuščenih? Ali res ni nikogar več na svetu, ki bi odpomogel bedi? (Dalje prihodnjč.)

Zabavni kotichek.

Poseganje v tuje dolžnosti.

Mlad mož (svoji starejši ženi): «Zakaj si pa odpustila iz službe sobarico, saj je bila prikupljive zunanosti in je tudi sicer z veseljem izpolnjevala vse dolžnosti.»

Žena (jezno): «Saj to je baš! Odpustila sem jo, ker je zadnje čase začela izpolnjevati že tudi moje dolžnosti!»

Vse narobe.

Soprog svoji ženi: «Vrag je to. Denarna kaznica pride na mesec samo enkrat v hišo, sodni rubež pa desetkrat...»

Pri koncertu.

A: «Ali vi tudi igrate?»

B: «Da! In veliko srečo imam.»

A: «Kako to?»

B: «No, igram namreč v državni loteriji.»

Višek raztresenosti.

Profesor Hilarij Zmešnjava stopi v tramvaj. Mala deklica vstane in mu ponudi prostor.

Profesor: «Hvala lepa! Kako pa se pišeš?»

Deklica: «Marica Zmešnjava, atek!»

Fotografija zadostuje.

Starikava in grda Francozinja je naprosila kardinala Ferrona, naj bi napisal k Ronsardovim spisom predgovor, v katerem naj ovrže očitke, da bi bila ona pisateljeva ljubica.

Kardinal: «Takega predgovora ni treba, knjiga naj dobi spredaj samo — Vašo fotografijo...»

Slab izgovor.

Odvetnikova žena pride nepričakovano v pisarno svojega moža in najde tam lepo stroje-pisko.

«Saj si mi vendar rekel, da imaš starejšo in grdo žensko,» pravi žena.

Odvetnik: «Saj jo tudi imam, toda danes je slučajno bolna in je poslala svojo nečakinjo.»

Odvada kajenja.

Zdravnik: «Ali ste se v poznejših letih odvadili kajenja?»

Profesor: «O ne, jaz sem prišel že kot nekadilec na svet.»

Polčevlji za gospode.

Polčevlji za dame.

Visoki za gospode in dame

iz laka ali najfinejšega ševroja.

Nikjer tako elegantni in nikjer tako poceni kakor v trgovini

„DOKO“

Prešernova ulica šte. 9, dvorišče.